

EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA

Punkt widzenia doradcy SCWEW

Edukacja dla wszystkich

- ❖ oparta jest na pełnej akceptacji różnorodności międzyosobowej osób uczących się (a także nauczycieli i rodziców)
- ❖ za cel stawia sobie stworzenie środowiska sprzyjającego ich indywidualnemu, optymalnemu rozwojowi z uwzględnieniem konstruktywnych **relacji społecznych** i troski o dobro wspólne

WYZWANIA I POTRZEBY NAUCZYCIELI SZKÓŁ OGÓLNODOSTĘPNYCH

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Włączenie w nurt ogólnodostępnego kształcenia uczniów z zaburzeniami rozwoju jest nową rzeczywistością polskich szkół, która wymusza rozszerzenie kompetencji zawodowych nauczycieli.

Nauczyciele identyfikują zróżnicowane zagrożenia, które mogą pojawić się w związku z edukacją włączającą.

Jest to ich zdaniem:

- ❖ niedostosowanie programów do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia ze SPE,
- ❖ brak akceptacji uczniów ze SPE przez pozostałych uczniów (bliskość jest niemożliwa do osiągnięcia w tradycyjnych szkołach, gdzie dzieci pochodzą z bardzo różnych środowisk i często nie mają ze sobą nic wspólnego - ogranicza je duża liczba uczniów, przez co w klasie tworzą się podgrupy),

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- ❖ niewystarczające przygotowanie do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- ❖ powolne, czasami znikome efekty kształcenia lub w niektórych przypadkach całkowity ich brak,
- ❖ **trudności w komunikowaniu się,**
- ❖ zróżnicowane zaburzenia rozwojowe, występowanie zachowań trudnych, które mogą dezorganizować zajęcia w grupach - nauczyciel musi być spostrzegawczy oraz nieustannie skoncentrowany na dziecku i jego zachowaniu,

- ❖ niewystarczające kompetencje w rozpoznawaniu potrzeb i możliwości dzieci ze SPE:
 - nauczyciele mają problem z adekwatnym stawianiem wymagań tym uczniom,
 - mają trudność z dostosowaniem programu nauczania/wychowania, systemu oceniania do możliwości i potrzeb uczniów oraz opracowaniem Indywidualnego Programu Edukacyjno –Terapeutycznego,

- ❖ podają indywidualizację jako jeden ze znaczących problemów w pracy z uczniami ze SPE (dostosowanie wymagań do specyficznych potrzeb psychofizycznych uczniów wymaga od nauczycieli dobrego rozpoznania mocnych i słabych stron tych uczniów oraz wybierania metod i form pracy uwzględniających faktyczne możliwości i umiejętności ucznia),
- ❖ brak doświadczenia i przygotowania do pracy w grupie zróżnicowanej oraz umiejętności łączenia podejść terapeutycznych w pracy z uczniem ze SPE,

❖ brak wsparcia ze strony specjalistów:

- nauczyciele oczekują pomocy w pracy z dzieckiem ze SPE - głównie od psychologa i pedagoga szkolnego oraz zespołu samoszkoleniowego i dyrekcji szkoły,
- nauczyciele oczekują wsparcia w postaci nauczyciela wspomagającego (przeważały opinie, że to on powinien specjalistycznie zająć się uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami,

NAUCZYCIELE JAKO CZYNNIK RYZYKA WSKAZUJĄ RÓWNIEŻ NA:

- ❖ zbyt dużą liczebność klas,
- ❖ niewystarczające wyposażenie (np. w miejsce do odpoczynku, zapewnienie większej przestrzeni czy zapewnienie dostępu do odpowiednich pomocy dydaktycznych i specjalistycznego sprzętu do terapii),
- ❖ brak godzin na zajęcia pozalekcyjne, głównie dydaktyczno- wyrównawcze,

- ❖ stres i napięcie związane z realizacją powierzonych zadań - dominuje presja oczekiwań rodziców oraz samych uczniów niepełnosprawnych, zamiast współpracy,
- ❖ nauczyciele stawiani są często w sytuacji, kiedy muszą rozpoznawać swoiste i złożone emocje uczniów oraz trudne reakcje rodziców, praca ich jest obciążająca psychicznie poprzez niecodzienne, a czasami przykre sytuacje i zdarzenia,
- ❖ chętnie słuchają podpowiedzi pseudospecjalistów, którzy potrafią wmówić im cuda, w które chcą wierzyć, a niechętnie słuchają terapeutów trzeźwo oceniających możliwości dziecka,

W tej sytuacji podstawową sprawą są wysokie merytoryczne kompetencje nauczycieli i specjalistów zatrudnionych w szkole:

- ❖ zadaniem nauczycieli jest przekonywanie rodziców do swojej perspektywy,
- ❖ gotowość dialogu z rodzicami stanowi podstawę kształtowania dobrej jakości relacji z nimi.

Rodzice przyjmują z dużą wdzięcznością pomoc od nauczycieli, kiedy ta pomoc jest realna.

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

- ❖ Tymczasem nauczyciele kończą różne formy kształcenia i następnie nie wykorzystują zdobytych kwalifikacji, co świadczy o problemach w rozpoznaniu potrzeb kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.
- ❖ **Nauczyciele nie zawsze potrafią określić, w jakich obszarach wymagają dokoształcenia i poszerzenia wiedzy - potrzebują wsparcia w tym zakresie.**

Edukacja włączająca jest nową rzeczywistością polskich szkół, która wymusza rozszerzenie kompetencji zawodowych nauczycieli zarówno w szkole ogólnodostępnej jak i specjalnej:

- szkoły specjalne są potrzebne, by dzieci z niepełnosprawnościami, które potrzebują kształcenia w tych szkołach, miały tam zapewnioną najlepszą edukację,
- **szkoły specjalne mają duży potencjał kadrowy, dzięki ich wsparciu planuje się wzmocnienie kształcenia uczniów ze SPEw szkołach ogólnodostępnych,**

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Zróżnicowanie potrzeb edukacyjnych uczniów staje się zjawiskiem naturalnym, które stanowi wyzwanie dla systemu edukacji.

Potrzebą staje się uznanie kształcenia w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych jako podstawowej, głównej formy organizacji kształcenia dla wszystkich osób uczących się, w tym z niepełnosprawnościami.

Praca z dzieckiem z zaburzeniami w oczach pedagogów specjalnych jest trudna, specyficzna i ciężka, dodatkowo czasami nieprzynosząca oczekiwanych rezultatów i sukcesów.

Jednak praca ta daje wiele radości i satysfakcji.

Dziękuję za uwagę

Ewa Bożena Rosińska